

VÝZKUM HMYZU V JIZERSKÝCH HORÁCH A NA FRÝDLANTSKU

K důležitým činnostem odborných pracovníků přírodovědného oddělení Severočeského muzea patří výzkum a dokumentace stavu a vývoje přírodního prostředí Libereckého kraje. Zvláštní pozornost je věnována nejbližším územím, tedy Jizerským horám a Frýdlantskému výběžku.

Jizerské hory byly přírodovědci značně opomíjenou oblastí a dá se říci, že celá dlouhá desetiletí stály ve stínu sousedních Krkonoš, kam mnohem častěji směřovaly výzkumné výpravy odborníků. Historické údaje z Jizerských hor, publikované v předválečné německé literatuře, se týkají především nejatraktivnějších řádů hmyzu, tj. brouků a motýlů. A tak prakticky až do dnešní doby neexistovaly o řadě skupin z Jizerských hor a Frýdlantska téměř žádné údaje. Teprve v poslední dekádě minulého století se podařilo získat pro výzkum hmyzu naší oblasti řadu specialistů na jednotlivé skupiny. Tak byl zahájen rozsáhlý entomologický výzkum, který byl nejdříve organizován Správou CHKO Jizerské hory, od roku 2005 pokračuje pod vedením entomologa Severočeského muzea v Liberci. Na vybraných lokalitách v Jizerských horách jsou instalována a obsluhována odchytná zařízení, špičkoví odborníci navštěvují pravidelně náš region a získávají vzorky k dalšímu zpracování.

Během uplynulých let se již podařilo získat rozsáhlý materiál, který byl předán k určení specialistům. Spolupracující odborníci zpracovali desetitisíce získaných exemplářů hmyzu a podařilo se i ve velice krátké době dílčí výsledky za období let 2000–2008 souhrnně publikovat v odborném periodiku – Sborníku Severočeského Muzea, Přírodní Vědy, č. 26 (2008) a 27 (2009).

Během tohoto průzkumu bylo v Jizerských horách a na Frýdlantsku zachyceno a determinováno 2 358 druhů šesti řádů hmyzu (jepice, chrostíci, rovnokřídlí, řasníci, dvoukřídlí a blanokřídlí). Z tohoto množství bylo nalezeno 65 druhů nových pro území České republiky, pro území Čech bylo nových 94 druhů. Řada těchto skutečně nových prvnálezů má nadregionální význam pro doplňování znalostí o fauně hmyzu celé České republiky. Zároveň byla získána cenná data o výskytu vzácných a ohrožených druhů jak v maloplošných chráněných územích, tak i na dalších lokalitách, které nepožívají zvláštní územní ochranu. Celkem bylo zaznamenáno 194 druhů zařazených do různých kategorií Červeného seznamu ohrožených druhů bezobratlých ČR. Významným zjištěním jsou nálezy čtyř druhů dvoukřídlého hmyzu, do té doby pro vědu zcela neznámých. Dokladové exempláře významně obohatily entomologickou sbírku Severočeského muzea v Liberci.

Na základě výsledků provedeného výzkumu je zřejmé, že Jizerské hory a Frýdlantsko jsou po této stránce málo prozkoumané a je stále co objevovat. Přitom vazba mnoha druhů hmyzu, resp. bezobratlých živočichů na určitý typ prostředí je mnohem těsnější než u většiny obratlovců. Nesmíme opomíjet i potravní vazby, celé skupiny hmyzu jsou vázány na určitý druh nebo skupinu příbuzných druhů rostlin. Potvrzením jejich výskytu můžeme hodnotit i zachovalost prostředí, ve kterém žijí.

Řada skupin dvoukřídlých i jiných hmyzích řádů ale teprve čeká na zpracování v dalších letech. Výzkum dále pokračuje a lze předpokládat, že přinese další zajímavé výsledky, které budou využity k ochraně stanovišť významných druhů hmyzu a přispějí i ke zvýšení zájmu odborné veřejnosti o Jizerské hory a Frýdlantsko.

